

ПОНЯТТЯ ПРО МІФ. ОСНОВНІ ГРУПИ МІФІВ

Не всі давні греки були Афродітами, Геркулесами, Аполлонами, але в них був ідеал краси, і вони бачили її в різних проявах, увічнювали її, учились у неї краще жити на світі.

О. Довженко

З давніх-давен люди намагалися пояснити світ, природу та своє місце в навколишньому середовищі. Так виникли міфи, що є особливим способом мислення, утіленням колективної свідомості народу, відображенням уявлень і вірувань давніх людей.

Міф у перекладі з грецької означає «слово», «чутка», «звістка», «розповідь». Від цього слова походить поняття «міфологія» — 1) сукупність міфів; 2) наука, завданням якої є вивчення міфів.

У багатьох народів можна знайти подібні міфи — про виникнення світу й людства, природні явища, про богів і героїв. Це зумовлено тим, що давні люди в різних куточках Землі намагалися дати пояснення різним явищам природи та незбагненим подіям. Буття людини, природні стихії, рух планет і плин часу — усе це давало ґрунт для виникнення міфів. Вони були не тільки результатом людської фантазії, а й художнім (поетичним) переосмисленням історії, досвіду попередніх поколінь, реальних подій, що колись відбувалися.

За змістом міфи умовно поділяють на такі *тематичні групи*:

- міфи про створення та будову світу;
- міфи, які пояснюють виникнення якогось явища в природі чи в людському суспільстві;
- міфи, у яких викладено вигадані історії про минуле;
- міфи, пов'язані з календарними обрядами та магічними діями відповідно до природного циклу;
- міфи про богів, у яких утілено уявлення давніх людей про явища природи та людські якості;
- міфи про подвиги героїв;
- міфи про загибель цивілізації та кінець світу.

Міф (з грецьк. *mythos* — слово, переказ, звістка) — розповідь, у якій явища природи або реальні події були творчо переосмислені колективною (первісною) свідомістю давніх людей як пояснення світу й утілення уявлень про нього.

Мотив рухає сюжет твору та є одним із засобів розкриття художнього образу.

У межах однієї теми міфи можуть реалізовувати різні мотиви. Наприклад, у міфах про створення та будову світу відтворено мотиви про сонце, день, ніч, хаос, верховне божество тощо, у героїчних міфах — мотиви народження й становлення героїв, їхні випробування, подвиги, загибель заради високої мети тощо.

Образи, що використовуються в міфах, називають *міфологічними*. У них утілено в конкретній формі уявлення давніх людей про світ, природу й ідеали. Міфологічні образи є традиційними для певного народу. Разом з тим чимало міфологічних образів набуло значення для різних народів, ставши «вічними». До них звертаються письменники, живописці, скульптори й інші діячі мистецтва різних часів.

Літературна прогулянка

Чи подібний міф до казки?

Міф є результатом колективної творчості, у ньому використовують розповідну форму (невелику за обсягом) і вигадку. Міф, як і казка, може існувати в різних варіантах. Проте міф не тотожний казці, між ними є суттєві відмінності.

Міф	Казка
Основа міфу — реальні події, явища природи, перетворені людською фантазією.	Основа казки — вигадка.
Відображає колективні уявлення про світ, його створення, будову, істот, що його населяють.	Відображає уявлення про окремі аспекти людського буття, риси людей, мораль.
Пояснює світ.	Розважає та повчає.
У давнину міфу вірили.	Казку завжди сприймали як витвір фантазії.
Діють міфологічні персонажі — боги, герої, дивовижні істоти.	Переважно діють звичайні люди, тварини, речі, яких інколи наділяють чарівними властивостями.
Зображує світ у його неподільності, складності.	Зображує протистояння добра і зла, у якому добро завжди перемагає.

